

grali natprosječno važnu ulogu. Posebna poglavlja posvećena su utjecajima predindoevropskog supstrata, latinskog i romanskih jezika, južnoslavenskih dijalekata i novogrčkog jezika. Starogrčki utjecaji obrađeni su u poglavlju o starobalkanskoj prošlosti šiptarskog jezika. Nedostaje sistematski prikaz turskih utjecaja na leksik, pa je vjerojatno da je baš tu djelo ostalo nepotpuno.

Razumljivo je da na tako skućenom prostoru nije bilo moguće dati iscrpnu historiju šiptarskog jezika. Ipak je upravo nevjerojatno koliko je toga autor uspio skupiti u toj maloj knjižici koju zbog toga i nije uvijek lako čitati. U njoj ne nalazimo mnogo novoga što ne bi već bilo poznato iz drugih publikacija autorovih ili iz ne baš preobilne ostale albanološke literature, ali je ovdje sve sistematski izloženo i pregledno skupljeno. Kao odličan poznavalac albanoloških problema autor je time dao vrijedan doprinos našoj lingvističkoj literaturi. I svi naši stručnjaci za antiku dobili su u toj knjizi vrijedno pomagalo jer se veliki dio pitanja što se u njoj raspravlja odnosi na antički Balkan. Barić je i ovdje iznio svoje mišljenje da je šiptarski jezik nastavak jednog tračkog dijalekta i ponovo je pregledno iznio svoju već poznatu argumentaciju. U obradi tih važnih pitanja mnogo je pažnje posvetio topografiji i kronologiji. Svagdje se navodi literatura tako da knjiga može korisno poslužiti kao polazna tačka kod upoznavanja s bilo kojim albanološkim problemom.

Na žalost Barićeva knjiga ne može zadovoljiti jednu veliku potrebu, a to je historijska gramatika šiptarskog jezika. On nije dao sistematski prikaz unutrašnjeg razvoja jezika od indoevropskog razdoblja do danas. Govoreći o položaju šiptarskog među srodnim jezicima, zadržava se samo na odabranim pojedinostima koje posebno karakteriziraju taj jezik. Zbog toga još uvijek nemamo priručnika iz kojeg bi se indoeuropeist ili klasički filolog mogao lako i brzo informirati o pojedinostima razvoja šiptarskih glasova i oblika. Teoretska podloga Barićeve „Istorije“ prilično je zastarjela i teško može zadovoljiti današnje zahtjeve. Najviše se to osjeća u tome što uvijek čitamo samo o pojedinim crtama jezika ili o izoliranim riječima, dok je historija jezika kao sistemske cjeline posve zanemarena. Možda najslabije je uspio pregled indoevropske problematike jer je tu autor očito već decenijima izgubio vezu s napretkom istraživanja, pa njegov pregled onoga što o indoevropskoj jezičnoj zajednici znamo i metodâ kojima se kod istraživanja služimo nikako ne odgovara današnjem stanju lingvističke nauke. No o pojedinim pitanjima šiptarskog i njegovih odnosa prema drugim balkanskim jezicima Barić nam je uvijek dobar vodič koji dubokim poznavanjem problema i literature svako pitanje jasno izlaže i o svakom nešto zanimljivo kazuje. I tamo gdje se poznavalac predmeta neće moći s njim bez rezerve složiti njegovo je istraživanje koristan i važan prilog poznavanju zamršene historije šiptarskog jezika. Velika je sreća da je autor još dospio izraditi ovu sintezu svojeg životnog djela jer je ona usprkos svom malom opsegu danas najpogodniji priručnik za svakog tko se želi uputiti i historiju šiptarskog jezika.

R. Katičić, Zagreb.

Ἐλένης Γ. Ἰωαννίδου, ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ, ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΣΚΕΨΗ, Ἀθήνα 1962 σσ. 95 (διακριβή ἐπὶ διδακτορίᾳ)*.

As everyone knows, it is impossible to analyse and examine in detail all the references in the aforementioned study in the limited space of the columns of a scientific periodical. Therefore this article will limit itself to the expression of a simple opinion through some very generalised comments.

First it should be emphasised that the author has chosen an original topic from Heraclitus philosophy: the language and the thought of the philosopher stemming from it, as it is mainly in his fragments. This subject has been examined by other capable researchers also among whom are Bruno Snell (*Die Sprache Heraklits*: Hermes 61, 1926, pp. 353—381) and more recently Clémence Ramnoux (*Vocabulaire et Structure. De Pensée archaïque chez Héraclite*, Paris 1959, Thèse, pp. IX—509).

*) Helen G. Ioannidou, *Heraclitus, Language and Thought*, Athens, 1962 pp. 95 (Diss.).

With the addition of a brief introduction and a conclusion the book is primarily divided into the following individual subjects: I. Material from tradition.—II. Material from tradition (continued). — III. The texture of logos and thought.—IV. Conception. —V. Reasoning. —VI. The Contraries. —VII. The basic logical law. —VIII. Heraclitus method.

In the before mentioned chapters the author displays and discusses all the research conducted up to date and she finishes with several personal conclusions. One may say that this book exhausts the subject with regard to language, to some extent, but as far as the philosopher's thought is concerned many of the mentioned fragments are not sufficiently interpreted and their research is not examined. In a few words the language has occupied all the author's attention while to Heraclitus' thought has been given less attention. For example on page 64 the author mentions the fragments 21 and 26 but is unable to interpret these. Since she is not sure what they mean she says: „As far as fragment 21 is concerned I have given a very satisfactory interpretation in our work *Ἐρευναὶ περὶ τὸν Ἡράκλειτον* in „*Ἀθηνᾶ*“ 65, 1961 p. 44. and as far as 26 is concerned I analysed this in detail many years ago in the „*Revue des Études Grecques*“ pp. 59—60, 1946—7, pp. 1—7 and its conclusions seem to be proved sufficient due to the many references and remarks on them by E. Bréhier, J. Chevalier (*Histoire de la Pensée* p. 613—614), Cl. Rammoux and others. But even the language of the fragment 62 has already been discussed by the 11th. International Philosophical Congress at Brussels (vid. *Die metaphysische Bedeutung des Wortes „Αἰδής“ bei Herakleitos*: Actes du XI-ème Congrès International de Philosophie Bruxelles, 20—26 Août 1953, Vol. 12 p. 54 and following).

Since we are talking about fragments, the author should have accented the fact that fragments 82 and 83 have to be reviewed (see pp. 29) not as Heraclitus, but as Plato's information on opinions about him (see. W. Capelle, *Die Vorsokratiker*, Stuttgart³ 1940 p. 153,1).

Finally with regard to the relation between Heraclitus and Parmenides, which is mentioned by the author (p. 68) she should also have mentioned others, the conclusions relative to the above by A. Lumpe expressed in his doctorate: *Die Philosophie des Xenophanes von Kolophon*, München, 1952, p. 59 etc.

In any case, independent of all other criticism which one might make, the work of the author consists of an adequate and worthwhile scientific contribution to research on Heraclitus since it contains clear thought, methodical presentation of the material and, above all, knowledge of the sources.

A. N. Zoumpos, Athens.

L. P. WILKINSON, *Golden Latin Artistry*, Cambridge, at the University Press, 1963, p. XIV + 283 8°. — Price: 47. 6d. = \$ 9.00.

Ова Вилкинсонова књига, одлично технички опремљена, као и друге његове књиге, односи се на уметничко савршенство римске књижевности у њено златно доба.

Књига има три дела (гласови, ритмови, структура) са већим бројем глава и поглавља. У првој глави I дела поводом изговора латинског језика даје се историјат тенденција, за последњих сто година, да се тај изговор изједначи. У другој глави (музика речи) аутор упоређује античке прилике и схватања са стањем код новијих песника у Енглеској и другим земљама. Ту он, поред осталог, истиче да је старима било много стало до еуфоније и до избегавања какофоније. Он даје много занимљивих опажања, на пример да су се сви антички критичари слагали у томе да је претерана употреба сибиланата доводила до какофоније. У вези с тим он наводи и речи Роберта Грејвза да се „уметност поезије састоји у тачном знању како да се поступа са гласом с“ (стр. 14).

Вилкинсон много цитира старе ауторе, на пример Цицерона. Говорећи о алитерацији, он се стручњачки упушта у то ко је први употребио тај израз и како су га стари Грци означавали. У његовом излагању лепо видимо како су у старо време често употребљаване алитерација и асонанса. Мада му је предмет